

nem csökkentette. A HID eltépte a jobb oldalhoz fűzött szálakat és fölfrissült szerkesztőséggel haladószellemű világhézeti lappá alakult át. Ez a válság merész színvallást követelt s szembeszállást minden fasiszta törekvéssel; sokan visszahízódtak, ingadoztak, de helyettük új erők jöttek, bátran és megfélemlíthetetlenül. Ebben az időben kapcsolódott be a lap munkájába M a y e r Ottmár, később a HID szerkesztője lett és irányítója a folyóirat hasábjain keresztül a mindjobban terebélyesedő demokratikus mozgalomnak.

A folyóirat ettől a korszaktól kezdve nem volt már ifjúsági lap: ahogy annak nevezték. Ez az elnevezés a multból maradt meg nem is annyira hagyományként, mint inkább a »lebegő« értelmiség lekicsinyítő jelzőjeként, mert a mellette máról-holnapra éldegelő folyóiratok számítottak a »felnöttek« lapjának, a HID-at pedig mint ifjúsági lapot kezelték, még akkor is, amikor már régen túlhaladta az előtte járó nemzedékeket s azoknak sajtótermékeit.

A HID első korszaka volt ez: a kezdés, a tapogatózás ideje, amikor még a falusi olvasócsoportok is elérhetetlen messzeségben voltak tőlünk. A szinte mérhetetlen távolságokat a lap második, hősiesebb korszaka hidalta át s tartalommal telítette meg a halhatatlan jeligét: »hidat épített ember és ember közé«. A HID neveltjei tovább vitték a demokratikus eszmék örök erőforrásait vért és életet áldozva egészen a beteljesülésig: az eszme valóráváltásáig.

A multat, a régi küzdelem emlékét pedig örzi hírünk a demokratikus világban és a régi HID legutolsó kicsinyített képe az újjászületett folyóirat címfejének baloldalán.

NAZOR VLADIMIR

HOLTAKKAL VITÁZOM

(Ostrozsácsi várkastély ódon archépcsarnoka)

Mi bontja bölcs nyugalmatok,
e kongó csarnok lalán,
a süket éj magányán,
avas képekről borongó, hűszke várurak?
Micsoda láz berzenkedik,
mivégre, kevély várurak? —
Fejetek foszló parokás,
kezetek kardot, pennát markol,
vállatokon párducpalástartal,
csak révedeztek e poros vásznezekről,
e szurárgta agy keretekből
merev hallgatagon.

»Ma éjjel holmi tűz facsarja
cimpáinkat e termeken.«

Nem bűz biz az! erdők lehellete,
mohák és mézga, gyökerek illata,
mi toprengyunkon üdén megtapallt,
szellős pagonyok, kaszálók tőréből való —
hoztuk, áradjen kriptátokba szét.

Sár, izzadság és trágyaszag!

Sebaj, ha az is? biz szennyes az út
a sárkány-barlangokig: az aljas szárnynek
bozótja mélyén kell pusztulnia;
verejtékünk szaga szúrós: epe is van benne:
biz jóvairk sem táltosok, nem szállnak
szárnyasán a háptá,
felhőn sem legének:
koron, csicsókán, kutyafején élnek
s hegyi utakhoz szoktak legkivált.

»Vérszag!«

Az! sebeink vérszaga,
a Szabadságért ontott vér szaga,
de nektek büzlök ma éjjel is, mint midőn
kezetekten korhács csattogott, s az erdőn
ajzott kopókkal ünöket hajszoltattatok
s csendőrökkel a falvak népeit.

»Horkolás csap fülünkig most meg...
ki tört be máséba? a várba?! parasztl hortyogni
antik alkóvjaink égboltja alatt?«

Azok, akik tegnap a bűkk alatt háltak
szíjben, szakadó esőben
és édes volt az álmuk mégis.
De mi szél hoz titeket ide?
honnán, kitől a kastély,
a szántók és a legelők?
folyók hálá, pagonyok vala,
puszták szolga-népe?
Meztláb és meztelen
éjszokról ereszkedtetek
s maradtatok örök idegenek
e rögön mely hűrt és gyapjat,
kővet és szálfát, hort és pogácsát
áblazott nektek jámborul.

»Ma éjjel barbárok hálnak a várban
s földülják — kifosztják hajnallig.«

Hadd dulják!

Én esem elősnek fejszével neki
s döngetem. Rommázuzom az elkóvokat,
hol ezredéve henyéltek tunyán,
a barokk kályhákat, hol lomha ereitekben
fagyos kék véretek melenget mulyán,
ódon faragványu trón székekre süftek,
hol hatalmatok trónolt dölyfösen
s az önkény előtt térdrehullt a jobbágy.
Kitárom minden ablakát —
áradjon be pókháló s kriptátokba
a Hajnál és a Napfény,
képejéteket szétázom keretestül . . .

Tűnjetek el

a hegy mögül támadó ragyogásba,
baljós mult korhadó árnyai!
— A saját földjén, kérges tenyérrel,
a gróf kastély romjain
új hazát épít a Barbár.

DUDÁS KÁLMÁN ford.